

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 451/2011-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť R. K., B., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Z. Č., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Z. Č., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na starostlivosť a výchovu detí podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Trenčíne vo veci vedenej pod sp. zn. 6 CoP 31/2011 zo 6. júna 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. augusta 2011 doručená sťažnosť R. K., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na starostlivosť a výchovu detí podľa čl. 41 ods. 4 ústavy

uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 6 CoP 31/2011 zo 6. júna 2011.

Na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou (ďalej len „okresný súd“) sa vedie konanie o úpravu práv a povinností rodičov o maloleté deti K. a R. (ďalej len „maloletí“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že podal návrh na zmenu predbežného opatrenia, pretože *„sa domnieval, že boli dané dôvody na nevyhnutnú zmenu dočasnej úpravy práv a povinností rodičov k maloletým deťom, najmä z dôvodu, že sa taktiež blížili malol. deťom dvojmesačné školské prázdniny, kedy malol. deti z dôvodu voľna by mohli tráviť viac času s oboma svojimi rodičmi a nielen s matkou...“*.

Okresný súd o návrhu sťažovateľa na zmenu predbežného opatrenia rozhodol uznesením sp. zn. 3 P 33/2010 z 18. januára 2011, ktorým čiastočne vyhovel návrhu sťažovateľa. Z odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že okresný súd vyhovel návrhu sťažovateľa v tom rozsahu, v akom s ním súhlasila matka maloletých detí.

Sťažovateľ nesúhlasiac s uznesením súdu prvého stupňa podal proti predmetnému uzneseniu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením sp. zn. 6 CoP 31/2011 zo 6. júna 2011 tak, že ho zmenil a návrh sťažovateľa na zmenu predbežného opatrenia zamietol. Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho uznesenia uviedol, že *„z obsahu spisu odvolací súd zistil, že vo veci je nariadené znalecké dokazovanie, pričom sa účastníci mali dostaviť k znalkyni 07. 06. 2011, takže možno reálne predpokladať vydanie rozhodnutia vo veci samej v krátkej dobe.*

Za tejto situácie, vzhľadom na účel inštitútu predbežných opatrení, ktorými v prípade potreby sa v nevyhnutnej miere upravujú právne vzťahy medzi účastníkmi do doby definitívneho rozhodnutia vo veci samej, podľa názoru odvolacieho súdu doterajšie úprava pomerov podľa predbežnej úpravy na základe uznesenia tamojšieho súdu zo dňa 18. 01. 2011, č. k. 3P/33/2010-113 v spojení s rozhodnutím tunajšieho krajského súdu zo dňa 22. 02. 2011, č. k. 5 CoP/8/2011-135, dostatočným spôsobom plní svoj zákonný účel, a preto bolo potrebné návrh na novú predbežnú úpravu pomerov zamietnuť a tým zmeniť uznesenie okresného súdu.

Otcom navrhovaná nová úprava jeho styku s maloletými deťmi je svojím obsahom návrhom na striedavú starostlivosť a nie úpravou styku predbežným opatrením.“

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 6CoP/31/2011-342 zo dňa 06. 06. 2011 v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté deti: K. K., nar..., a R. K., nar..., v konaní zast. kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny P., pracovisko B., deti rodičov, matky K. K., nar..., trvalé bytom ... B. a otca R. K., nar..., trvalé bytom B., zast. Advokátska kancelária JUDr. Z. Č., s.r.o. o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom a nariadenie predbežného opatrenia, porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na starostlivosť a výchovu detí zaručené v čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ústavný súd ruší uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6CoP/31/2011-342 zo dňa 06.06.2011 a vracia mu vec na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000,- € /slovom desaťtisíc eur/, ktoré je Krajský súd v Trenčíne povinný sťažovateľovi vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške vyčíslenej právnym zástupcom, ktorú je Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť

a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou sťažnosti je nespokojnosť sťažovateľa s napadnutým uznesením krajského súdu sp. zn. 6 CoP 31/2011 zo 6. júna 2011, ktorým zmenil uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 P 33/2010 z 5. mája 2010 tak, že návrh sťažovateľa na zmenu predbežného opatrenia zamietol. Sťažovateľ v ňom vidí porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na starostlivosť a výchovu detí podľa čl. 41 ods. 4 ústavy.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol

posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

1. Sťažovateľ namieta predovšetkým porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

V kontexte argumentácie sťažovateľa je potrebné osobitne akcentovať, že posúdenie podmienok na vydanie predbežného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Preto samotný ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) sa spravidla nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, a okrem toho ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú

konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd posudzuje problematiku predbežných opatrení zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

V konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia musia byť taktiež rešpektované minimálne požiadavky zodpovedajúce princípom spravodlivého procesu, resp. základnému právu na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť najmä náležité odôvodnené. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Ústavný súd poukazuje ďalej na to, že účelom predbežného opatrenia je dočasná úprava práv a povinností, ktorá nevylučuje, že o právach a povinnostiach účastníkov konania o predbežnom opatrení bude vo veci samej rozhodnuté inak, než v konaní o predbežnom opatrení. Všeobecný súd predbežným opatrením dočasne upravuje pomery účastníkov konania, pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania predbežného opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje. Predbežné opatrenia s ohľadom na ich charakter nemôžu spravidla zasiahnuť do základných práv alebo slobôd účastníkov konania, lebo rozhodnutia o nich nemusia zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu. Predbežné rozhodnutia predstavujú opatrenia, trvanie ktorých je obmedzené a môže byť kedykoľvek na návrh zrušené.

Krajský súd v zmysle zásad upravených v § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že návrh na zmenu nariadeného predbežného opatrenia (uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 P 33/2010 z 18. januára 2011 v spojení s rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 5 CoP 8/2011 z 22. februára 2011, pozn.) v danom štádiu konania nie je opodstatnený, pretože existujúce predbežné opatrenie dostatočným spôsobom plní svoj zákonný účel, a preto zmenil uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 P 33/2010 z 5. mája 2011 tak, že návrh sťažovateľa zamietol.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia a jeho odôvodnenia dospel k záveru, že ho možno považovať za ústavne udržateľné z hľadiska dodržania základných ústavnoprocených princípov. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol dôvod zamietnutia návrhu sťažovateľa na zmenu už existujúceho predbežného opatrenia, preto odôvodnenie predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, lebo krajský súd v potrebnej miere vysvetlil, na základe akých právnych úvah rozhodol.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov, ústavný súd považuje napadnuté rozhodnutie krajského súdu za ústavne akceptovateľné. Ústavný súd nezistil, že by relevancia námietok sťažovateľa smerujúcich proti napadnutému uzneseniu krajského súdu v kontexte posúdenia možného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy umožnila dospieť k záveru, ktorý by odôvodňoval vyslovenie porušenia uvedených práv najmä v nadväznosti na zistenia ústavného súdu, a to skutočnosť, že sťažovateľ po podaní tejto sťažnosti na pojednávaní vo veci pred okresným súdom konanom 7. septembra 2011 opätovne navrhol zmenu platného predbežného opatrenia, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením sp. zn. 3 P 33/2011 z 9. septembra 2011 (tak, že návrh sťažovateľa zamietol, pozn.). Ďalším, nie menej podstatným, zistením ústavného súdu je skutočnosť, že okresný súd na pojednávaní konanom 3. októbra 2011 rozhodol vo veci samej rozsudkom, kde okrem iného komplexne upravil styk sťažovateľa s jeho deťmi. V kontexte týchto skutočností sa napadnuté uznesenie krajského súdu javí ako ústavne

konformné a jeden z dôvodov, ktoré krajský súd viedli k zamietnutiu návrhu sťažovateľa (že možno reálne predpokladať skoré vydanie rozhodnutia vo veci samej, pozn.), sa naplnil.

Ústavný súd napokon dodáva, že predpokladom na záver o porušení základných práv a slobôd je také ich porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né v činnosti súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl. a § 102 OSP), resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku v spojitosti s predbežnými opatreniami. Zamietnutie návrhu na vydanie predbežného opatrenia však nemôže samo osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti právneho názoru krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené a s poukazom na to, že obsahom označeného základného práva nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97), sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 41 ods. 4 ústavy ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou orgán verejnej moci konajúci vo veci podľa príslušných procesných predpisov (napr. podľa Občianskeho súdneho poriadku, Trestného poriadku a Správneho poriadku) zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 41 ods. 4 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že tento orgán verejnej moci súčasne porušil ústavnoprocené princípy, resp. práva vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 41 ods. 4 ústavy by bolo teda možné uvažovať len vtedy, ak by zo strany príslušného orgánu verejnej moci súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (napr. II. ÚS 78/05 alebo IV. ÚS 326/07, IV. ÚS 236/2010).

Keďže ústavný súd sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť aj v zostávajúcej časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

V nadväznosti na odmietnutie sťažnosti ústavný súd už o ďalších požiadavkách sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2011